

Landbruget: Konkursbo eller klimahelt?

Af direktør, cand.agro. Thomas Færgeman, Tænk tanken CONCITO

Dansk landbrug er ude i tovene. Erhvervet tabte over 6 mia. kr. i 2009 på trods af rekordhøst og 7,5 mia. i EU støtte. Gælden er absurd stor, og konkurserne lurer på stribe. Samtidig skal Danmark opfylde en række ambitiøse EU klimamål inden 2020. Hvis politikerne og erhvervet vil, kan landbruget blive en af de vigtigste nøgler til at løse klimaudfordringen - og samtidig få en bedre økonomi. I den forbindelse er den kommende reform af EU's fælles landbrugspolitik en chance, der ikke må spildes.

Krisen har bidt sig fast i dansk landbrug: På trods af rekordhøst gav 2009 det ringeste resultat i 10 år. Svineproducenterne, der skulle være motoren i landbruget, tabte i snit 780.000 kr. Kvægbrugerne og planteavlerne tabte lidt mindre – men tilsammen tabte landbruget 6,5 mia. kr. i 2009. Til trods for en skatteyderbetalt EU støtte på 7,5 mia. kroner. 2008 var ikke meget bedre – og udsigterne for 2010 giver ikke just anledning til at hive champagnen frem.

Reelt har landbruget de senere år levet af lønindkomst udefra og øget gældsætning. Jordpriserne er steget gennem en årrække, og banker og kreditforeningerne har været mere end villige til at låne ud. Tilsammen skylder danske landmænd derfor i dag 350 mia. kr. væk – eller hvad der svarer til fire gange mere end det forkætrede underskud på dette års finanslov. Finanskrisen har givet lave priser på fødevarer, og erhvervet kan derfor ikke få overskud i driften. Konkurserne lurer, og der skal bare en lille rentestigning til, før de er en realitet.

EU støtten på 7,5 mia. kr. udbetales langt overvejende som en passiv støtte pr. hektar landbrugsjord. Det indebærer desværre, at støtten er kapitaliseret i jordpriserne, som er højere end de ellers ville være. Det indebærer igen, at en ny landmand, som køber en gård, ikke reelt får en positiv økonomi ud af EU støtten – men omvendt kan man heller ikke tage støtten fra ham, for så går han helt ned økonomisk.

EU bruger mere end 40 % af sit budget på landbrugsstøtte (godt 57 milliarder euro årligt!). Det er politisk svært at håndtere, at fællesskabet ikke får mere ud af støtten. Den stående diskussion i forbindelse med reform af den fælleseuropæiske landbrugspolitik har derfor også i mange år drejet sig om at lægge en større del af støtten over i den søjle, der kaldes landdistriktspolitikken. Her kan støtten nemlig målrettes fælles formål som naturbeskyttelse, klima og liv på landet.

Min pointe med dette indlæg er, at landbrugsstøtten i forbindelse med den kommende reform i 2013 i langt højere grad bør målrettes klima.

For vi står overfor store udfordringer på klimaområdet: Danmark er i EU forpligtet til at reducere sin drivhusgasudledning med 21 % i hvert af årene 2008-12 i forhold til 1990 som følge af Kyoto aftalen. Derudover er vi forpligtet til at opnå en andel af vedvarende energi i det endelige energiforbrug på 30 % i 2020. Endelig kommer en forpligtelse til 20 % drivgasreduktion i 2020 i blandt andet sektorer som opvarmning af individuelle boliger, transport - og landbrug.

I klimasammenhæng er landbruget et enestående erhverv: Landbruget kan levere biomasse til energisektoren i form af eksempelvis piletræer, halm og elefantgræs, som erstatter kul. Biomassen kan bruges til at

lave el, som igen kan bruges i biler og tog, hvorved vores transport bliver bæredygtig. Landbruget kan også levere biomasse i form af træ til de boliger, der ikke er tilsluttet fjernvarme.

Og så er der biogas: Når gylle behandles i et biogasanlæg, kommer der tre ting ud af det: For det første energi i form af metangas. Det kan erstatte naturgas, som er et fossilt brændsel. For det andet bliver næringsstofferne i husdyrgødningen lettere tilgængelige for planterne, hvilket betyder mindre udvaskning af næringsstoffer til vandmiljøet og en mindre fordampning af lattergas, der også er en drivhusgas ligesom CO₂. For det tredje lugter den afgassede gylle stort set ikke – så naboerne bliver glade.

Derudover er der et stort natur- og klimapotential i at betale landmændene for at holde op med at dræne de mest lavtliggende jorder – typisk tidligere mosearealer. Disse arealer brænder langsomt, men sikkert, af i en iltningproces, der udleder op mod 30 ton CO₂ pr. hektar årligt. Hvis landbruget stopper dræningerne til, mindskes drivhusgasudledningen markant samtidig med at vi får mere natur, bedre levevilkår for fugle og mindre udvaskning af kvælstof.

Der er derfor et krystalklart behov for at lønne landmændene for at producere de goder, vi rent faktisk efterspørger i samfundet: biomasse, natur og rent vand, udover fødevarer af høj kvalitet. Ikke nødvendigvis i form af flere tilskud. Hellere i form af anderledes tilskud kombineret med fornuftige afregningspriser for biomasse.

Kun hvis erhvervet får nye produkter at levere, kan der skabes en fornuftig indtjening på sigt. Forudsætningen er at landbruget aktivt kaster bolden – og at politikerne er vågne nok til at gribe den. Det er meget snart 2013.